

Έκρηξη της συνταξιοδοτικής φτώχειας («pension poverty»)

Αυξήθηκε ο αριθμός των φτωχών συνταξιούχων

Η «ρήτρα Τσίπρα» (σύνταξη με βάση τον μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών ολόκληρου του εργασιακού βίου): Η βασική αιτία τής φτωχοποίησης των νέων συνταξιούχων

Αποκαλυπτικά τα τελευταία επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας (ΗΔΙΚΑ-Π/Σ «ΗΛΙΟΣ») για τον Ιούνιο 2025:

- 784,57 € καθαρά (843,63 € μεικτά) η μέση κύρια σύνταξη στο σύνολο των συνταξιούχων (2.507.298)
- Το 55,5% των συνταξιούχων (1.392.594 συνταξιούχοι) με σύνταξη έως 940 € καθαρά (1.000 € μεικτά)!!
- Το 36,5% των συνταξιούχων (916.907 άνθρωποι) με σύνταξη έως 658 € καθαρά (700 € μεικτά)
- Το 18,1% των συνταξιούχων (454.154 άνθρωποι) με σύνταξη έως 470 € καθαρά (500 € μεικτά)

Ι.Απογοητευτικά τα πρόσφατα στοιχεία από «ΗΛΙΟΣ» της ΗΔΙΚΑ

Άκρως αποκαλυπτικά είναι τα στοιχεία του Ενιαίου Συστήματος Ελέγχου και Πληρωμών των Συντάξεων «ΗΔΙΚΑ/ΗΛΙΟΣ» του Υπουργείου Εργασίας για τον Ιούνιο 2025, που δημοσιεύθηκαν πρόσφατα.

Από τα στοιχεία του Πίνακα Σ.1 του Παραρτήματος της Έκθεσης προκύπτει ότι επί του συνόλου των συνταξιούχων τον Ιούνιο 2025 (2.507.298):

1.Συντάξεις έως 1.000 € μεικτά (940 € καθαρά) λαμβάνουν 1.392.594 συνταξιούχοι (ποσοστό 55,5%).

2.Συντάξεις έως 700 € μεικτά (658 € καθαρά) λαμβάνουν 916.907 συνταξιούχοι (ποσοστό 36,5%).

3.Συντάξεις έως 600 € μεικτά (564 € καθαρά) λαμβάνουν 715.227 συνταξιούχοι (ποσοστό 28,5%).

4. Συντάξεις έως 500 € μεικτά (470 € καθαρά) λαμβάνουν 454.154 συνταξιούχοι (ποσοστό 18,1%)!

Ιδού τα στοιχεία από το Π/Σ «ΗΛΙΟΣ»-ΗΔΙΚΑ!

Διαστρωμάτωση Συνταξιούχων - Όλοι (Εισόδημα από όλες τις Συντάξεις) 06/2025								
Εύρος Ποσού	Γήρατος		Θανάτου		Αναπηρικές		Λοιπές	
	Πλήθος	Μ.Ο.	Πλήθος	Μ.Ο.	Πλήθος	Μ.Ο.	Πλήθος	Μ.Ο.
0,01-100	21.889	57,01	6.224	63,56	1.076	59,19	926	75,39
100,01-200	18.199	145,99	11.098	156,50	922	146,38	2.630	161,3
200,01-300	11.748	248,49	14.173	235,77	3.206	265,72	2.226	247,5
300,01-400	57.071	372,95	27.143	378,03	29.498	372,40	1.949	338,26
400,01-500	122.011	456,31	77.659	443,58	30.959	452,68	13.547	409,14
500,01-600	181.218	552,49	51.342	545,00	28.510	548,76	3	546,9
600,01-700	150.686	648,32	33.634	647,75	17.347	643,81	13	609,13
700,01-800	124.972	747,97	29.609	748,14	15.176	763,18	4.959	795,24
800,01-900	110.565	850,03	26.741	847,88	9.556	845,72	486	841,45
900,01-1000	117.638	949,62	27.459	947,06	8.525	947,40	1	917,77
1000,01-1500	579.479	1.251,29	62.935	1.198,07	23.044	1.218,69	4	1131,32
1500,01-2000	298.252	1.692,06	11.370	1.678,44	4.839	1.688,61	12	1640,86
2000,01-2500	84.087	2.213,16	1.979	2.187,35	849	2.185,84	0	0,00
2500,01-3000	29.927	2.708,40	444	2.721,28	213	2.713,04	0	0,00
3000,01-3500	10.408	3.207,16	113	3.178,56	72	3.176,03	0	0,00
3500,01-4000	3.713	3.711,20	28	3.678,58	11	3.657,60	0	0,00
>4000,01	2.904	4.430,02	13	4.618,09	8	4.491,16	0	0,00
ΣΥΝΟΛΑ	1.924.767	1.110,63	381.964	710,34	173.811	688,09	26.756	434,82

Εξάλλου, αναφορικά με το ύψος των συντάξεων, ο Πίνακας 4 στη σελ. 7 της Έκθεσης δεν χωρεί αμφισβητήσεις. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα παρατιθέμενα στοιχεία:

α- η μέση κύρια σύνταξη ανέρχεται στα 843,63 € μεικτά (784,57 € καθαρά) και είναι η χαμηλότερη σε ΟΛΕΣ τις χώρες της ΟΝΕ,

β- η μέση επικουρική σύνταξη ανέρχεται στα 196,59 € μεικτά (184,50 € καθαρά) και

γ- το μέσο μέρισμα ανέρχεται στα 113,26 € μεικτά (105,80 € καθαρά).

Κατηγορία Σύνταξης	Πλήθος	Μηνιαίο Ποσό δαπάνης(€)	Μέση δαπάνη Σύνταξης(€)	Διάμεσος(€)
A. Κύρια	2.868.183	2.419.689.359,82	843,63	
Γήρατος	1.938.818	1.844.302.389,84	951,25	844,41
Θανάτου	651.931	400.446.253,59	614,25	510,60
Αναπηρική	204.410	131.585.369,34	643,73	551,58
Ανασφάλιστων Υπερηλίκων ΟΠΕΚΑ	34.566	12.653.430,41	366,07	409,13
Λοιπά	38.458	30.701.916,64	798,32	846,00
B. Επικουρική	1.379.861	271.267.485,04	196,59	
Γήρατος	999.025	221.309.083,10	221,53	199,96
Θανάτου	309.406	39.875.358,89	128,88	120,32
Αναπηρική	71.429	10.082.899,52	141,16	130,01
Λοιπά	1	143,53	143,53	143,53
Γ. Μερίσματα	437.041	49.500.403,45	113,26	
Γήρατος	360.420	43.719.369,59	121,30	104,21
Θανάτου	76.605	5.774.556,42	75,38	50,59
Αναπηρική	16	6.477,44	404,84	440,00
ΣΥΝΟΛΟ	4.685.085	2.740.457.248,31		

Πίνακας 4: Πλήθος Συντάξεων ανά κατηγορία σύνταξης & μηνιαία δαπάνη προ φόρου, συμπεριλαμβανομένης της κράτησης υπέρ υγείας.

Τα ενδιαφέροντα και ταυτόχρονα απογοητευτικά ευρήματα του Συστήματος «ΗΔΙΚΑ/ΗΛΙΟΣ», που εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας, αποτελούν και αποστομωτική απάντηση στους δανειστές και τους Έλληνες μνημονιακούς πολιτικούς και επιστήμονες, που ακόμη και σήμερα επιμένουν ότι στην Ελλάδα οι συνταξιούχοι συνεχίζουν να λαμβάνουν υψηλές κατά μέσο όρο συντάξεις.

II.Η «ΡΗΤΡΑ ΤΣΙΠΡΑ» (υπολογισμός τής σύνταξης με βάση τον μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών ολόκληρου του εργασιακού βίου): Η βασική αιτία για τη φτωχοποίηση των νέων συνταξιούχων (μετά τον Μάιο 2016)

Δυστυχώς ο νόμος Βρούτση 4670/2020 διατήρησε και ενίσχυσε τον θεσμό τής ανταποδοτικής σύνταξης με βάση τις αποδοχές τού συνόλου τού εργασιακού βίου, όπως πρωτοθεσπίστηκε με το γ' Μνημόνιο (ν. 4336/2015) και πρωτοεφαρμόστηκε με τα άρθρα 8 και 28 του ν. 4387/2016 («νόμος Κατρούγκαλου»).

Ειδικότερα το άρθρο 8 παρ. 2α του ν. 4387/2016 όριζε για την ανταποδοτική σύνταξη ότι: «2.α. Ως συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους σύνταξης κύριας ασφάλισης εξ ιδίου δικαιώματος, ανικανότητας ή κατά μεταβίβαση λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου. Ο μέσος αυτός όρος υπολογίζεται ως το

πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών δια του συνολικού χρόνου ασφάλισής του. Ως σύνολο μηνιαίων αποδοχών που έλαβε ο ασφαλισμένος νοείται το άθροισμα των μηνιαίων αποδοχών που υπόκεινται σε εισφορές, καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου. Για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές του ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος, προσαυξανόμενες κατά την ετήσια μεταβολή μισθών, η οποία και υπολογίζεται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.».

Η θέσπιση αυτού τού μέτρου («ρήτρα Τσίπρα») είναι η εφαρμογή τού απόλυτου νεοφιλελευθερισμού στο Ελληνικό Σύστημα Συντάξεων. Πρόκειται περί μιας ακραίας νεοφιλελεύθερης αρχής-«θεσμού» που οδηγεί σε συνεχή δραστική μείωση τις συντάξεις. Σύμφωνα με υπολογισμούς της ΕΝΥΠΕΚΚ, μετά το 2028 ο μέσος όρος ειδικά των νέων κύριων συντάξεων που προέρχονται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα, θα ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 700-800 €. Καταλυτικά θα επηρεαστούν οι μελλοντικές συντάξεις λόγω των χαμηλών μισθών, κυρίως του 1/3 του εργατικού δυναμικού που σήμερα ασχολείται στις ποικιλώνυμες μορφές εργασιακής ευελιξίας.

Αυτή την αντικοινωνική αρχή προσπάθησε να επιβάλλει η Θάτσερ στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά εν τέλει υποχώρησε υπό την πίεση των γενικευμένων απεργιών και της μεγάλης κοινωνικής αναταραχής που δημιουργήθηκε, κάτι που επιχειρήθηκε, και για την ίδια αιτία, με τον ασφαλιστικό νόμο Μακρόν (βλέπε την ανάλυσή μας «Ελλάς-Γαλλία-Συμμαχία», φύλλο 66 στις 15-16/4/2023).

Αυτή την ακραία νεοφιλελεύθερη συνταξιοδοτική αρχή συμφώνησε με τους δανειστές, δυστυχώς, η κυβέρνηση Τσίπρα το 2015. Η αρχή αυτή στην ουσία ακυρώνει όλα τα συστήματα που ισχύουν στις ευρωπαϊκές χώρες και ίσχυαν και στη χώρα μας πριν το γ' Μνημόνιο (ν. 4336/2015) και τον νόμο Κατρούγκαλου 4387/2016. Δηλαδή, αντί του «μισθού αναφοράς» τού τελευταίου μήνα ή έτους ή, εν πάση περιπτώσει, της καλύτερης πενταετίας (όπως ίσχυε έως το 2016), ο ν. 4387/2016 και τώρα το γνήσιο «τέκνο» του, ο ν. 4670/2020, επιβάλλει ως βάση υπολογισμού τής ανταποδοτικής σύνταξης να λαμβάνεται ο μέσος μισθός τού συνόλου του εργασιακού βίου από το 2002 (έτος εισόδου μας στο ευρώ) μέχρι το έτος υποβολής τής αίτησης συνταξιοδότησης.

Με αυτό το νεοφιλελεύθερο και ετεροχρονισμένο τέχνασμα, οι νέες συντάξεις μειώνονται διαρκώς και δραστικά αφού, στη χώρα μας αλλά και στα κύρια ευρωπαϊκά συστήματα μισθών και συντάξεων, οι καταληκτικοί μισθοί ήταν πάντα οι πιο ώριμοι, οι πιο υψηλοί κι επομένως απέδιδαν και αποδίδουν μεγαλύτερη σύνταξη.

Ο θεσμός τού «μέσου μισθού» τού συνολικού εργασιακού βίου είναι αυστηρά δομική δημοσιονομική και περιοριστική παράμετρος για τις συντάξεις και τις κρατικές ασφαλιστικές δαπάνες, που δυστυχώς ισχύει ακόμη, παρότι υποστηρίζεται ότι «έχουμε βγει από τα Μνημόνια».

Ο νόμος Βρούτση, ΟΧΙ ΜΟΝΟ διατήρησε τη «ρήτρα Τσίπρα» (όπως ήδη αναφέρεται στην εσωτερική και διεθνή βιβλιογραφία), όπως θεσπίστηκε με τα άρθρα 8 και 28 του 4387/2016, δηλαδή τον θεσμό τής σύνταξης με βάση ολόκληρο τον εργασιακό (ασφαλιστικό) βίο, ΑΛΛΑ και τον ενίσχυσε θεσμικά.

Ειδικότερα στη διάταξη του άρθρου 24 (παρ. 2α) του ν. 4670/2020 ορίζεται ότι: *«Ως συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους σύνταξης κύριας ασφάλισης εξ ιδίου δικαιώματος, ανικανότητας ή κατά μεταβίβαση λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου. Ο μέσος αυτός όρος υπολογίζεται ως το πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών δια του συνολικού χρόνου ασφάλισής του. Ως σύνολο μηνιαίων αποδοχών που έλαβε ο ασφαλισμένος νοείται το άθροισμα των μηνιαίων αποδοχών που υπόκεινται σε εισφορές, καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου.»*.

Ο υπολογισμός των συνταξίμων αποδοχών ολόκληρου του εργασιακού βίου, -με δεδομένες τις ισχύουσες, ακόμη, διατάξεις του Εργατικού Δικαίου για την εξέλιξη και ωρίμανση των μισθών, για το ύψος της τελικής σύνταξης-, συνεχίζει ουσιαστικά να οδηγεί στη μεγάλη μείωση των νέων συντάξεων και ειδικότερα αυτών που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα.

Συνεπώς, η διευρυνόμενη «συνταξιοδοτική φτώχεια» («pension poverty») είναι συνέπεια της γενικευμένης εφαρμογής τής αντικοινωνικής «ρήτρας Τσίπρα» σε όλους τους σημερινούς και μελλοντικούς συνταξιούχους. Είναι επίσης συνέπεια των μνημονιακών περικοπών που δυστυχώς διατηρούνται ακόμη, πολύ περισσότερο που η απαγόρευση τής αύξησης των συντάξεων («πάγωμα» αυξήσεων) μέχρι τον Δεκέμβριο του 2022 (σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 4475/2017 της κυβέρνησης Τσίπρα), διατηρήθηκε σε ισχύ και από την παρούσα κυβέρνηση με τον νόμο Βρούτση 4670/2020 (άρθρο 25 παρ. 4).

Η ΕΝΥΠΕΚΚ καλεί την κυβέρνηση να καταργήσει άμεσα και αναδρομικά τη «ρήτρα Τσίπρα», που αποτελεί μόνιμο μηχανισμό παραγωγής φτωχών συνταξιούχων στο μέλλον.

Η ΕΝΥΠΕΚΚ καλεί επίσης πολιτικούς και επιστήμονες να καταλήγουν σε συμπεράσματα και παρατηρήσεις, αφού προηγουμένως έχουν μελετήσει τα ανωτέρω επίσημα στοιχεία από το ΥΠΕΚΑΚΑ, όσο δύσκολο κι αν είναι με τις διάφορες κατανομές (γεωγραφική, ηλικιακή, φύλου, εθνικότητας κ.λπ.) που σκοπό έχουν μόνο τη σύγχυση και την παραπλάνηση.

Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους!

Σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα της ΟΝΕ, εξάλλου, δεν υπάρχει το εφεύρημα της «προσωπικής διαφοράς» της κυβέρνησης Τσίπρα που ουσιαστικά εξαυλώνει τις αυξήσεις σε χιλιάδες παλιούς συνταξιούχους. Πουθενά στην Ευρώπη άλλωστε δεν υπάρχει το θλιβερό φαινόμενο οι συνταξιούχοι και οι οικογένειές τους να αδυνατούν να επισκεφτούν τα πατρογονικά τους εδάφη (εάν δεν τα έχουν πωλήσει) ακόμη και το καλοκαίρι, αφού πάνω από το 1/3 εξ αυτών λαμβάνουν γλίσχρες συντάξεις-«επιδόματα» ύψους 600 € (540 € καθαρά) και αδυνατούν να επιβιώσουν αξιοπρεπώς!!

Αλέξης Π. Μητρόπουλος

Καθηγητής ΕΚΠΑ-Πρόεδρος ΕΝΥΠΕΚΚ